

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

T R S T - 27. julija 1989 - Leto XLI. - Štev. 11. 12. - Petnajstdnevnik - Quindicinale - Abbon. postale - Gruppo II/70 - 700 lir

Kje bodo naši okopi

V tej poletni vročini se dogajajo z nami čudne stvari. Zares čudne.

V Benečiji preganjajo duhovnike in zažigajo cerkve, v Škednju je slovenska beseda, kljub izrecim normam, onemogočena na seji rajonskega sveta, fašisti dvigajo svoje pesti, medtem ko župan Richetti odklanja zahtevo o dvojezičnih krajevnih napisih na Krasu...

Slovenci smo ogorčeni, a nam socialisti takoj pojasnijo, da je vsega kriva KPI, ki «izziva».

Kaj vse to pomeni? Paranoidno obnašanje ali tradicionalna politika pritiska na manjšino, da bi jo omehčali in prisilili naj sprejme celo Maccanicovo godljo?

Najbrž, in morda tudi kaj hujšega, kajti splošni strategiji pritiska pri nas kdo dodaja še svoj lonček.

Občutek imamo, da skuša oblast izkoristiti naša oklevanja, razdvojenost in politično šibkost, da bi nam vsilila rešitve, ki bi kvečjemu ohranile «status quo» in omogočile v nekaj desetletjih asimilacijo vseh socialno šibkejših Slovencev, nekako po načelu, naj se ohranijo samo redke strnjene skupnosti Kraševcev, pa še ti zgolj kot folklorno pričevanje o neki davni in za vedno zabrisani preteklosti.

V Benečiji so se pred nekaj meseci, takoj po objavi Maccanicovega osnutka, oglasili najtrši «brambovci italijanstva» tistih dolin in zagrozili KD celo z množičnim odstopom, če bi le-ta popuščala Slovincem. Beneške vasi so spet napolnili z grozljivimi gesli in popackali s svojim črnim pršilcem.

Voditelji KD so na to reagirali s svečano obvezo, da je Maccanicov predlog za Benečijo kakor «fronta na Piavi», za katero ni več možnosti umika. Sporočilo je bilo formalno dano podpisnikom grozilnega pisma, v resnici pa namenjeno Slovincem, ki vedo, da bo bitka za enakopravnost v Benečiji zelo trda in ostra, kajti tam bo na okopih sama KD.

Da se je pritisk v Benečiji močno povečal dokazujeta nezaslišani epizodi sodne prijave župnikov iz Trčmuna, Boža Zuanelle in iz Matajurja, Paskala

Gujona, ki sta 25. aprila letos vodila po poljih in gorskih poteh procesije za dobro letino. Konec junija je sledil še zločinški požig cerkvice pri Štoblanku.

V Trstu se medtem množijo napadi na pridobljene pravice slovenske manjšine in predvsem na pravico do javne rabe slovenskega jezika. Kajti sama oblast najbolje ve, da je na Tržaškem prav javna in uradna raba slovenščine preizkusni kamen in obenem najtrši oreh. Kajti javna raba slovenščine je s svojo «vidljivostjo» (simbolično in dejansko) edini pokazatelj, v kolikšni meri večinski narod spoštuje in priznava manjšino, ki ob njem živi.

Dežela odklanja slovenske prošnje, občina tudi, v Škednju pa so proti rabi slovenščine poklicali na pomoč tudi fašistične pretepače. Je že res, da občinski pravilnik v Trstu dovoljuje rabo slovenščine v rajonskih svetih in bi moral na sejah biti tudi občinski prevajalec, toda Maccanicov osnutek (ki ga formalno sploh ni, saj ga je objavil le tržaški tisk) izrinja naš jezik iz vseh mestnih sre-

dišč, tržaški nacionalisti pa bi ga radi izrinili sploh izven meja tržaške občine, nekako po načelu, da ima «manjšina pravice samo tam, kjer je v večini in toliko časa, dokler ohrani svojo premoč». Po tej logiki bi slovenščino z zakonom izgnali iz tržaške občine, ki upravlja tudi večino Krasa, iz Milj in miljskih hribov, nato pa še iz devinsko-nabrežinske občine. Po ljudskem štetju leta 2001 bi prišla na vrsto kaka druga občina, dokler bi se ozemlje jezikovne enakopravnosti ne zožilo na majhne «rezervate».

V tej logiki je na Tržaškem udarna sila socialistična stranka, ki je očitno že prevzela običaje in mišljenje svoje trajne zaveznice, Liste za Trst. Celu za slovenske socialiste je govoriti slovensko na seji rajonskega sveta v Škednju nepotrebno izzivanje. V isti sapi pa prihaja na dan alternativni predlog, oziroma ponudba manjšini, naj se pač sprijazne s tem, da zaščitnega zakona še dolgo ne bo dobila in naj zato sprejme ukrep, ki bi Slovincem dal takoj na razpolago tistih 24 milijard, ki jih vsebuje finančni

V Trebčah je prelep gozdič pri nogometnem igrišču v začetku meseca gostil praznik kar devet dni. Praznik našega tiska je bil sicer zdužen s praznikom športnega društva Primorec.

zakon, da bi z njimi rešili finančno stisko svojih kulturnih in založniških hiš.

Najprej preprosta ugotovitev, da PSI res ni odkrila Amerike, ko trdi, da zaščitnega zakona še dolgo ne bo, saj je za to v veliki meri tudi sama kriva. Tudi ni odkrila Amerike, ko nam ponuja denar namesto pravic, ki nam jih jemljejo. Pred dobrim desetletjem je to v «Meridianu» povedal ugledni demokrščanski prvak, ko je izjavil: «če ne vztrajajo pri globalni zaščiti jim lahko pozlatimo rit. «To smo v zadnjih letih slišali še nekajkrat.

Vendar je igra še bolj umazana, če pomislimo, da je bil pred več kot letom dni odobren v poslanski zbornici zakon o «mejnem sodelovanju» in v njem tudi člen, ki namenja manjšinama (italijanski v Jugoslaviji in naši) prav tistih 24 milijard lir. Zadostuje, da ta zakon odobri še senat in bo denar na razpolago, brez novih kupčij. A je ta zakon obtičal v senatu prav na zahtevo vlade. Pozneje je petstrankarska večina na «vrhu» v palači Chigi, nekoč pomladi, sklenila, da se zakon za «mejna področja» spremeni in oklesti. Med drugim je

bil osvojen predlog, naj bi črtali teh 24 milijard lir za manjšine... Zgodba brez konca, ki spominja na tisto o ciganu, ki je kmetom krave najprej ukradel, nato pa prodal.

Slovenci nismo nikoli odklanjali take «prehodne rešitve», ki bi dala nekaj kisika našim kulturnim ustanovam do obritve zaščitnega zakona. Prav zato mislim, da mora manjšina vztrajati, naj bo zadevni člen zakona o «mejnih področjih» odobren brez bistvenih sprememb. Konec koncev je v njem 24 od skupnih 35 milijard (kolikor jih je bilo vnešeno v triletni finančni načrt) prav zato, da bi z ostalimi 9 milijardami kri-li prve stroške zaščitite.

Sedaj ima Italija novo vlado, sklenjeno v «camperju», ko sta Craxi in Forlani srkala kavico med pavzo socialističnega kongresa v Ansaldo. Vodi jo stari lisjak Andreotti, ki se je z našo manjšino že ukvarjal v raznih obdobjih. Komunisti bomo proti tej vladi vodili odločno opozicijo, kljub temu pa je naš glavni tajnik Occhetto novemu ministrskemu predsedniku ponovno predložil nujnost zaščite slovenske manjšine v

Italiji. Svoj čas je Andreotti dejal, da bo zadeva stekla samo, če jo bo vlada s svojim osnutkom prepustila parlamentu. Tu je mogoče najti skupen jezik, če bomo medtem uspeli premagati zaviralne sile v Rimu, predvsem pa v Trstu, Gorici in Vidmu.

Slovenska manjšina in tisti Italijani, ki želijo živeti v evropske civilizacije vrednih pogojih enakopravnega sožitja, si ne moremo privoščiti nadaljnje mlačnosti, taktičnega čakanja ali kramarstva. Potrebno je, da sami poiščemo nova pota politične iniciative, v kateri bi uveljavili svojo vlogo osebka. KPI je svoj čas predlagala sklic zboru vseh slovenskih izvoljenih predstavnikov, da bi se o vsem tem pogovorili. Zaradi predvolilnega vzdušja je predlog ostal v ozadju, sedaj pa ga ponavljamo z vso resnostjo in z zavestjo, da si je zamisel medtem urtla pot med mladino in se soglasje z njo širi tudi med drugimi političnimi komponentami.

Prav bi bilo, če bi se zbrali začetek jeseni, ko se obnovi splošna politična dejavnost.

st.s.

Realna možnost napredne alternative

Kaj bi prikrivali zadovoljstvo? Nova KPI ni samo preživela napade in poskus likvidacije, pač pa je dokazala, da ostaja prva stranka levice, za katero glasuje vsak tretji-četrti italijanski državljan. Kdor nam je v svojih željah že kopal prerani grob in se pri tem radoval, je sedaj razočaran. Posebno še oportunisti, ki so računali s porazom KPI in so že hiteli na barko neusojenega «zmagovalca».

Dejansko je v Evropi prišlo do velikega zasuka v levo. Evroparlament v

Strassburgu ima namreč že sedaj možno levičarsko večino.

Nedvomno je, da se KPI vrača v evropski parlament šibkejša (22 poslancev namesto prejšnjih 27), vendar so le redki, ki bi si upali trditi, da KPI na prejšnjik evropskih volitvah ni občutila «Berlinguerjevega efekta». Smrt in pogreb našega priljubljenega voditelja sta tedaj pokazala, kolikšno je bilo ljudsko spoštovanje za politično silo, ki jo je vodil, in za njega samega. Glasovi, oddani tedaj KPI, so bili torej deloma

le priznanje velikega spoštovanja in torej neponovljivi. Dejansko so mnogi govorili o «normalizaciji» že teden dni pozneje, konec junija 1984, ko je KPI na Sardiniji nazadovala v svoje «realne okvire».

In vendar je bil zaustavljen negativni trend, ki je spremljal leta očiščevanja in obnavljanja naše partije, njene politike in strategije. Začel se je ponovni vzpon... In če nam je dovoljen en sam, edini «če», tedaj si drznemo zastaviti vprašanje, ali bi ta vzpon ne bil znatno močnejši, če bi ne prišlo do tragedije na trgu Tienanmen in moralno nesprejemljivih špekulacij v stilu hladne vojne petdesetih let. Zdi se mi namreč nemogoče, da bi antikomunistična kampanja, trajajoča nekaj tednov, ne pustila sledov.

Vendar je treba uspeh KPI (vzpon glede na zadnje politične volitve leta 1987) obravnavati v širšem okviru, pri čemer ni mogoče mimo dejstva, da je KD občutno nazadovala in padla na svoj zgodovinski minimum ter da je PSI bridko okusila, kolikšna je razlika med željami in stvarnostjo. Nekateri med socialističnimi voditelji so odkrito govorili o tem, da bo PSI postala prava stranka italijanske levice in da se ji bo morala KPI pridružiti, najkasneje do leta 1992, ko bo stranka praznovala stoletnico ustanovitve.

Naj mi bo o tem dovoljeno tudi osebno pričevanje. Spominjam se, kako smo se sprli v Strassburgu, lansko jesen, pri izbiri delegatov iz Evrope (predsem ZRN in Beneluksa) za vsedrjavno kon-

Dolinski praznik tiska je bil tudi tokrat zelo lepo obiskan. Na sliki gledalci folklorne skupine iz Makedonije, ki je žela velik uspeh.

ferenco o izseljeništvu. Mi smo zagovarjali proporcionalno razdelitev delegatov, upoštevač zadnje volilne rezultate, medtem ko je član direkcije PSI zahteval, naj bi jim priznali več delegatov kot PSI, češ da bo «PSI itak čez pol leta prva stranka italijanske levice». Podobno so v Rimu dokaj glasno razmišljali o porazdelitvi funkcij v Zvezi zadrug in CGIL, češ da res ni več mogoče priznati komunistom večine in torej pomembnih vodilnih vlog.

Volitvam v evropski parlament nismo mi dajali notranjepolitičnih dimenzij, je pa že tako ustaljena navada, da zado-bijo domala vse volitve (tudi upravne volitve na Jugu) oznako «političnega testa».

Če pogledamo v tej luči, tedaj ne moremo mimo spoznanja, da se prvič do dolgih letih ustvarja realna možnost napredne alternativne sedanjemu konzervativnemu političnemu vodstvu v državi. Seštevek sil sicer raznolike, pluralistične, programsko pa vendar združljive alternativne večine, namreč krepko prekorači vrhnjo mejo 51%. V poštev pridejo ne samo KPI in PSI, pač pa tudi zeleni, socialni demokrati, demoproletarci in radikalci.

Seveda je sedaj na potezi PSI, ki je dotlej trdila, da alternativa tudi aritmetično ni mogoča. Sedaj je mogoča in ne samo aritmetično: tudi programsko in politično. Craxi je namreč še na zadnjem kongresu svoje stranke dejal, da ne sprejema alternative, v kateri bi KPI imela vodilno vlogo. No, KPI predstavlja v morebitni napredni vladni koaliciji polovico, drugo polovico pa predstavljajo socialisti in zeleni. Nobene «vodilne vloge», torej, pač pa možnost enakopravnega sodelovanja raznih partnerjev. V tem sodelovanju bi socialisti utegnili nadomestiti relativno številčno šibkost (14,8%) s politično pomembnejšo vlogo posrednika in uravnoveševalca. Bo PSI to razumela, ali bo še dolgo rinila v objem krščanske demokracije, ker je torta na Forlanijevi mizi izdatnejša?

KPI bo sedaj razvila svojo na kongresu načrtano politiko in ji dala novega zagona. Tisoči in tisoči tovarišic in tovarišev, mladih in starih aktivistov, se namreč z navdušenjem vračajo v politično areno. Dialog s prebivalstvom se nadaljuje, s povečanim navdušenjem, na praznikih komunističnega tiska, ki so najneposrednejši način dialoga med komunisti in ljudstvom v naših krajih.

Ti prazniki bodo tudi priložnost, da se zamislimo v manipulatorsko vlogo velikih in malih občil, ki so tokrat z vso silo sodelovala v volilni kampanji. Lahko bi celo rekli, da so prav občila nosila največje breme volilne kampanje vladnih strank, vsekakor v znatno večji meri kot njihovih strankarski aparati. Priča smo bili pravim orgijam antikomunizma in škodoželjnosti, kot če bi se nekateri čez noč odpovedali lastnemu razumu, tradicijam in interesom ter iskali samo «zasluge» pred bodočim ne-

sojenim zmagovalcem. Za tako razmišljanje nam žal ni treba iskati daleč preko obzorja, saj imamo dovolj zgovornih primerov tudi v domačem okolju.

Volilni izidi pri nas

Drugje so bile opravljene podrobne analize volilnega rezultata v naših krajih. Naj nam bo tu dovoljeno nanizati le nekaj misli v zvezi s tem, kako so glasovali Slovenci.

KPI je tudi med Slovenci napredovala in utrdila svojo vlogo «večinske stranke». Nobenega dvoma namreč ni, da se za KPI opredeljuje absolutna večina Slovencev v Italiji, medtem ko je opazna siceršnja razpršitev glasov v «nekomunističnih vrstah», če lahko pogojno uporabimo tak izraz. Poleg dobre polovice Slovencev, ki podpira KPI, se druga polovica naše skupnosti odloča na dokaj raznolik in razčlenjen način. Vsekakor je v posameznih pokrajinah na drugem mestu SSK ali PSI, kot pomembna silnica pa se pojavljajo zeleni in druge alternativne skupine.

Brez pretiravanja bi lahko rekli, da spremlja povečano pluralistično dialektiko v matični Sloveniji tudi povečana členovitost Slovencev v zamejstvu, najbrž veliko več med mladino kot med starejšimi generacijami. Na določeno zmedo in negotovanje zaradi neobčutene «federalistične koalicije», v katero je šla SSK, ter vse obsodbe vredne nacionalistične zveze med PSI in LpT kaže tudi povečan pojav belih in neveljavnih glasovnic. Ni pa izključeno, da povzroča vsiljena depolitizacija naših manjšinskih razmer tudi take pojave demokratskega defetizma.

Slovenski komunisti smo lahko zadovoljni z uveljavitvijo manjšinskega kandidata na listi KPI, umetnika Lojzeta Spacala, ki je prejel 6032 preferenc, kar predstavlja vsekakor častno uveljavitev in dokaz popularnosti.

Seveda smo zadovoljni s ponovno izvolitvijo tovariša Giorgia Rosettija v evropski parlament, saj je že v prvi mandatni dobi dokazal, kako so mu pri srcu politika zблиževanja med EGS in Jugoslavijo, problematika narodnih manjšin in državljskih pravic.

S temi problemi se bo aktivno ukvarjala tudi prva črnopolta evropska poslanka, Dacia Valent, ki je v svoj program jasno uvrstila predvsem neizprosni boj vsakršni obliki rasne diskriminacije in za priznanje pravic vseh manjšin v Evropi. Najbrž ni naključje, da je Dacia prejela marsikatero preferenco tudi med slovenskimi volilci.

Žal je izpadel Luciano Ceschia, ker so mu premnogi pripisovali «avtomatično» gotovost izvolitve, pozabili pa so, da brez glasov ni izvoljen nihče. Ceschia je bridko okusil tudi določen bojkot, ki se je pokazal v molku dela javnih občil o njegovi kandidaturi in programu, najbrž zato, ker je šel proti toku in iz-

bral v Trstu težko tematiko sožitja. Nobenega dvoma pa ni, da bo Ceschieva angažiranost še obrodila, saj ni vrgel puške v koruzo.

Zelo smo zadovoljni, kot vsak zaveden Slovenec, da je pri PSI propadla kandidatura nacionalista Camberja. Rezultat preferenčnih glasov je pokazal tudi, kako varljiva je bila kampanja za drugega kandidata na socialistični listi. Vsak Slovenec je lahko hvaležen tistim redkim, pogumnim socialistom v Trstu, Gorici in Benečiji, ki so se upali hoditi proti toku in so tokrat odrekli tej stranki svoj glas. Upati je, da jo bo to prisililo k razmišljanju in da bo notranje razčiščenje ponovno pripeljalo PSI v tabor tistih, ki se borijo za sožitje in zaščito naše manjšine. To seveda pomeni zahtevati preklic političnega sporazuma med Martellijem in Listo za Trst.

Rezultat evropskih volitev je najbrž nekoliko ohladil tudi skomine tistih, ki so že računali z novo osvajalno ofenzivo v naših krajevnih upravah. V Dolini, Zgoniku, Repentabru, Devinu-Nabrežini, Sovodnjah, Doberdolu, Števerjanu, Špetru, Tipani in drugod se moramo resno pripraviti na volitve občinskih svetov, proučiti moramo možnosti sklepanja novih, tudi netradicionalnih zavezništev, kajti ljudje si želijo novosti, ne mislijo pa se vračati k staremu.

Prav tako se oddaljuje perspektiva predčasnega razpusta parlamenta in novih političnih volitev jeseni, kar pomeni, da se Slovincem ponovno odpira možnost, da obnovimo boj za sprejem zaščitnega zakona in da to zahtevo postavimo takoj. Če je kdo računal, da bo ošibljene komunistom vsilil nesprijetne rešitve, se je bridko zmotil.

Potrebno je, da v novih pogojih obnovimo pritisk na odločujoče politične dejavnike in preverimo dosedanjo strategijo slovenske manjšine ter razmerja sil v okviru večinske skupnosti.

Stojan Spetič

V ZDA SO ZGRADILI
BOMBNIK, KI JE ZA
RADARJE NEVIDEN

NAM V ITALIJI
JE TO ŽE USPELO
PRED DEVETI MI
LETI

ZICHE@MINOGGIO

Tudi dvojezične table na Krasu so preveč

Tržaški občinski svet nasprotuje namestitvi dvojezičnih cestnih tabel na vzhodnem in na zahodnem Krasu. Skupščina je s široko večino glasov zavrnila zahtevo Bekarja (Zelena lista) in Lokarja (Slovenska skupnost) po postavitvi dvojezičnih napisov v vseh kraških vaseh, ki sodijo v tržaško občino.

Župan Richetti se je izgovarjal, da ne more sprejeti te zahteve, ker parlament še ni odobril zaščitnega zakona za Slovence, a je pri tem pozabil, da je levsredinski občinski odbor pred več kot dvajsetimi leti postavil na Krasu nekaj dvojezičnih tabel. Tudi takrat ni bilo zaščitnega zakona, kar ne preprečuje okoliškim občinskim upravam, da v vsem povojnem času dosledno izvajajo dvojezičnost. Problem je seveda politične narave.

Proti dvojezičnim tablam se je v občinskem svetu ustvarila široka večina, ki gre od MSI do PSI, medtem ko so resolucijo poleg podpisnikov podprli le komunisti. Socialisti so glasovali s fašisti in z listarji, z izjemo tajnika Perelli-

ja in odbornice Pittonijeve, ki sta se vzdržala. Tajnik si je verjetno s to potezo hotel nekoliko oprati vest pred slovenskimi somišljeniki in pred vsemi tistimi, ki mu očitajo, da je tržaška PSI za listarske in nacionalistične glasove «žrtvovala» svojo nekdanjo podporo Slovincem. Iz vrst KPI se je v razpravi oglasil Stelio Spadaro, ki je še enkrat podčrtal, da so taka stališča sad izkrivljenega in demagoškega italijanstva, ki sloni na zelo krhkih in negotovih temeljih. Mesto, ki zanika svoje korenine, bo zelo težko zaživel kot sodobno italijansko in tudi evropsko mesto.

Predsednika kraških rajonskih svetov, ki sta oba socialisti, sta molče sprejela nacionalistični diktat občinskega sveta. Turitto, ki vodi vzhodnokraško skupščino, se je nekoliko potožil nad ravnanjem občinskega sveta, ni pa do slej ničesar konkretnega ukrenil. Njegov kolega na zahodnem Krasu Busetti je tudi na zahtevo svetovalcev KPI svojčas vključil v upravni program dvojezične cestne table. Vse pa je ostalo le pri besedah in obljubah.

Sredi minulega meseca so na Proseku praznovali 85-letnico godbe na pihala Prosek Kontovel.

Pragmatično in konkretno

V Primorskem dnevniku smo o srečanju med deželno PSI in SZDL iz Slovenije brali kar dve poročili. Iz prvega članka, ki je bil objavljen 20. julija, jasno izhaja to, kar smo pravzaprav vsi pričakovali, in sicer da se je predsednik SZDL kritično obregnil ob znano zadržanje, ki ga ima v zadnjih letih PSI do Slovencev v Fjk in še posebej v Trstu. Predstavniki PSI so seveda pred uglednimi gosti iz Ljubljane skušali «rešiti obraz». Zato so podčrtali, da je sicer PSI do teh vprašanj načelna, da je za postopno reševanje teh problemov in, vidi slučaj, da je v resnici KPI tista, ki vodi nekoristno politiko do Slovencev.

Iz drugega članka, ki je bil objavljen naslednjega dne in je pobral skoraj polovico strani Primorskega dnevnika, pa smo izvedeli še več, ali pa ne... Članek je podpisal očitno dobro informirani kronist BS, ki je v bistvu poskusil precizirati «obrambne» argumente delegacije PSI. Deželni tajnik Zanfagnini naj bi namreč razložil, da ni treba dvomiti v antifašizem in demokratičnost PSI, a da je treba vendar upoštevati, da je PSI pragmatična in da zato obravnava slovensko vprašanje zelo konkretno.

Bralci zelo dobro vedo, kaj pomeni ta «konkretno»... Zadnji konkreten primer je iz škedenjskega Rajonskega sveta, kjer so socialistični svetovalci v dobri družbi zapustili sejno dvorano, ko je naš tovariš Igor Pavletič spregovoril v slovenščini. Dvorano so zapustili v znak protesta seveda, saj je v naslednjih dneh pokrajinski tajnik PSI Perelli še pojasnil, da je bilo Igorjevo dejanje provokacija. Na take «provokacije» pa PSI seveda ne pristane, saj je «pragmatična», kot nam poroča BS. Isti BS poroča dalje v svojem dolgem članku, da je na srečanju PSI-SZDL spregovoril poleg drugih tudi slovenski socialist Bogo Samsa, ki je «obravnaval predvsem stopnjevanje nacionalistična ozračja v Trstu». Kaj je Bogo Samsa s tem mislik, nam pisec BS v članku ni bolje pojasnil. Mar je tudi on mislil na zahtevo KPI, da se na primer v rajonskih svetih spoštuje že zapisana pravica do rabe slovenščine? Ali je imel morda v mislih protislovenska nacionalističnega stališča zloglasnega Camberja, ki jaha na konju PSI? Ravno tako iz članka ni jasno, na kaj je mislil pokrajinski tajnik PSI, ko je na srečanju govoril o «nujnosti, da se volilne glasove preusmeri k reformistični politiki». O tem bi lahko BS kaj več povedal... ali pa tudi ne, saj je bil njegov članek po splošnem mnenju in po časopisni logiki sploh odveč! Bralce pa tista besedna mešetarjenja prav malo prepričajo, ko so pač dejstva že sama po sebi dovolj zgovorna. Razumemo, da je hotel BS pomagati Bogotu Samsi in drugim pred-

stavnikom PSI, a kaj ko dejstev nobena beseda ne more skriti...

Tako ostajamo pri tem, da PSI vodi naprej svojo «pragmatično» politiko, s katero spreminja slovenske pravice v

provokacije, BS pa ostaja ista oseba, pa naj se podpiše s kraticami ali s celim imenom, naj bo kronist ali socialist. Z vidika manjšine, sožitja in demokracije pa je vse to izredno klavrno...

Pokrajinski festival UNITÀ IN DELA petek 28. julija - nedelja 6. avgusta

Ijudski vrt pri Pončani v Trstu

SREČANJA - ob 18.30

Sobota 29.7: razgovor s Tržaškima pisateljema Susanno Tammaro in Robertom Weberjem - vodi Lilla CEPAK

Torek 1.8: razgovor s pisatelji znanstvene fantastike: Stefano TUVO, Grazia LIPOS in Luciano COMIDA

Sreda 2.8: srečanje z evropsko poslanko Dacio VALENT in senatorjem Stojanom SPETIČEM

Četrtek 3.8: razgovor o Amazoniji s predvajanjem kratkometražnega filma

Petek 4.8: razgovor o obrtništvu

Sobota 5.8: razgovor o mamilih z Giannijem CUPERLOM, vsedravnim tajnikom ZKMI, duhovnikom Mariom VATTO in zdravnicama Mario Grazio COGLIATI in Tonio CONTINO

Nedelja 6.8: Hirošima - sodeluje Gianni CUPERLO

GLASBA

28.- Južna Amerika, 29.- Skupina Pomlad, 30.- disko, 31.- ameriške pesmi, 1.- klasična glasba, 2.- nastop plesalcev v modernih plesih, 3.- videoclip, 4.- madržarska folklor, 5.- od rocka do jazza, 6.- skupina Nočni skok

Nekaj novega

Kaj je «novega» v novi vladi? Vsekakor ne Andreottijeva grba, niti Carlijeve pleša ali Mammijeva pipa. Prava novost je podpredsednik ministrskega sveta, «mladi» Claudio Martelli, ki je veljal za Craxijevo desno roko celih deset let, sedaj pa se mnogi sprašujejo, ali je bil s to funkcijo nagrajen ali kaznovan, da bi prepustil mesto benjaminčka zaljubljenemu Giulianu Ferrari in modremu Giulianu Amatu.

Kaj bo prisiljen delati Martelli v novi vladi? Pravijo, da bo moral udrihati s pestjo po mizi in zahtevati takojšnjo odobritev ukrepov proti uživalcem mamil. In če se je tudi sam kdaj v življenju pregrešil, nič ne de, saj si je tudi Gianni Demichelis dal oskubiti mastno kodrasto grivo.

Claudia Martellija pri nas poznamo

tudi kot podpisnika političnega sporazuma med PSI in Listo za Trst, na osnovi katerega je posl. Giulio Camber kandidiral v evropski parlament. V dogovoru je tudi obveza, da se bo PSI borila proti dvojezičnosti.

Zlobni jeziki pravijo, da se ta dogovor že uresničuje, začeni z rajonskimi sveti na Tržaškem, v Šklednju naprimer.

Kaj naj storimo, da ga preprečimo? Lahko bi predlagali slovenski komisiji PSI, naj začne ljudsko nabirko prispevkov, da bi Camberjevemu pokrovitelju ponudili nove počitnice v Keniji, na plaži v Malindiju. Nikoli ne veš, lahko bi se v omami tropskih vonjav tudi premislil in tržaškim tovarišem sporočil, da je tudi nacionalizem droga, ki jo je treba preganjati povsod, brez pardona.

Alge in politika

V teh poletnih dneh se je pojav cve-točih alg v jadranskem morju tako raz-rastel, da lahko že govorimo o pravi ekološki katastrofi, čeprav beseda ne-rada zdrkne na papir, saj je svojih po-sledicah izredno huda.

Že nekajkrat sem to poletje preletel jadransko morje in v grozo ugotavljal, da je kakor greznica. Iz višine so vidni veliki rdeči, rumeni in zeleni madeži, ki jih tokovi spiralasto obračajo, ob obalah pa postajajo kompaktni, da rume-ne sluzi ne ločuješ več od same plaže. Gospodarska škoda je velika, saj od te-ga trpi turizem letošnjega in prihodnjih let.

Naj se s tem sprijaznemo, da bo sinji Jadran ostal le spomin iz razglednic in narodnih pesmi? Morda pa je cvetenje alg vendar koristno opozorilo, da pri-rode ni mogoče posiljevati v nedogled in da ekologija ni samo besedna moda,

pač pa resna politična izbira. Ni nak-ljuče, da je KPI na svojem zadnjem kongresu močno poudarila pomen takih gospodarskih izbir, da bodo ekološko koristne. To seveda ne pomeni, kot mi-slijo nekateri, da je mogoče ohraniti v bogatem svetu «čisto» proizvodnjo, medtem ko bi umazano preselili v ne-razvite dežele tretjega sveta, kar se že se-daj dogaja in o čemer je Amazonija tra-gičen primer.

Italijanska vlada je na predlog socia-lističnega ministra Ruffola predlagala dekret, ki je namenjal boju proti algam borih 53 milijard lir. Toliko, da bi z nji-mi plačali sprotno čiščenje obale najhuj-šega. Komunisti pa smo bili mnenja, da je treba stvari iti do dna. V parlamentu smo sprožili pravo ofenzivo in dosegli, da se je izdatek povzpел na 1300 mili-jard takoj in 6000 milijard v prihod-njih letih. Kajti ne gre za boj proti al-gam, pač pa za globoke spremembe in

nujne ukrepe v celotni padski nižini, od koder se steka v Jadran mastna umaza-nija, da je to morje «pognojeno» in v njem cvetejo alge, ki ribam odvzemajo kisik.

Nekaj podatkov zadostuje. V Pad in pritoke se stekajo greznice vseh mest se-verne Italije, kjer živi 20 milijonov lju-di. Tu je večji del italijanske industrije. Povečini je vse to brez čistilnih naprav. Milan, naprimer, nima niti ene!

Tu je razvito kmetijstvo z umetnimi gnojili in desetlinami milijonov svinj v farmah, ki so pomemben vir onesnaže-vanja, če se niso odločile za izkoriščan-je gnojnice za proizvodnjo plina in energije.

V Pad se stekajo odtočne vode z de-terženti, ki vsebujejo (po nepotrebem) veliko fosforja...

Koliko sprememb bo torej potrebnih, da se Pad in padsko nižino očisti. Pre-veriti bo treba industrijo in njeno vklju-čitev v okolje. Obračunati, ali je breme, ki ga naše in bodoča pokolenja nosijo za nebrzdan razvoj severne Italije, še znosno glede na trajne posledice. Kajti nihče noče živeti ob mrtvem morju in to bo jadransko morje v nekaj letih, če ne bomo ukrepali naglo.

Ni naključje, da se s tem problemom loteva dela naša «vlada v senci», ki je nastala še pred Andreottijevo in se loti-la dela z vnašo, kakršne ni zaslediti pri «pravi» vladi. Pokazati moramo, da smo sposobni vladati, se pravi reševati pereče probleme italijanske družbe.

Potrebno je, seveda, da se tudi jav-no mnenje, kljub počitnicam, zaveda pomembnosti bitke za čisto morje. Ne samo sedaj, ko smrdljiva lepljiva sluz vzbuja ogorčenje in skrb, pač pa tudi je-seni in pozimi, ko se nam bo morje ka-zalo lepo in sinje, pa bi lahko pozabili.

-nič

Festival Komunističnega tiska 29.30. in 31. Julija v Zgoniku

Program:

Sobota,	29.7.1989	ob 18. uri	otvoritev
		ob 19. uri	nastop baletne šole «Urška» iz Ljubljane z akrobatskim rockom in drugimi plesi
		od 21. do 01.	ples z ansamblom «L. Furlan»
Nedelja,	30.7.1989	ob 17. uri	otvoritev
		ob 18.30	nastop folklorne sku-pine «Kud Karol Pahor» iz Pirana
		ob 20.30	nastop čarodeja Maria Pogačnika
		od 21. do 01.	ples z ansamblom «Happy Day»
Ponedeljek,	31.7. 1989	ob 19. uri	otvoritev
		od 21. do 24.	ples z ansamblom «Happy Day»

V soboto in nedeljo bo odprt «otroški kotichek» - v nedeljo bo ob 18.30 nastopil s programom za otroke čarodej Mario Pogačnik.

Razstava slovenskih knjig.

Kioski z raznovrstno hrano in domačim vinom. Bogat srečolov.

VABLJENI!

Darovi in prispevki

Ob poravnavi naročnine so v sklad dela prispevali tovariši:

Colja Ladi - Samatorca 8.000 lir, Ivanka Štoka Kriscak - Kontovel 15.000 lir, Krmec Vladimir - Dolina 3.000 lir, Žerjav Frančko - Križ 3.000 lir, Bolčič Josip - Boljunec 3.000 lir, Germani Ernesta - Sesljan 8.000 lir, Kuret Rino - Boljunec 5.000 lir, Krmec Alojz - Dolina 4.000 lir, Husu Dorka - Prosek 8.000 lir, Jarc Jožef - Doberdob 18.000 lir, Kuret Milan - Boljunec 3.000 lir, Biekar Adalgisa - Trst 8.000 lir, Stucler Lidia - Bazovica 3.000 lir, Križmancic Vinko - Bazovica 3.000 lir.

V spomin na Frančeškin Tamaro da-ruje Svetlič Albert iz Saleža 8.000 za sklad Dela.

Ob izgubi tov. Silvije Ferluge izreka-ta globoko sožalje vsem svojcem sekci-ja KPI Z. Kralj - Trebče, Padriče in Gropada ter sekcija ZŽI-UDI Trebče.

Nov ljudski dom na Opčinah

Na Brdini na Opčinah je že mesec dni gradbišče. Tokrat pa ne gre za novo zasebno hišo. Graditi je začela sekcija partije, ki bo po letih zbiranja sredstev uredila svoj sedež in dom za napredno prebivalstvo Opčin. O pobudi, ki je v teh časih finančnih težav dokaj pogumna, smo se pogovorili s tajnikom sekcije Rudijem Wilhelmom.

«Po štirih letih birokratskih težav z velikim veseljem gledamo, kako rastejo zidovi našega novega doma. Kmalu bodo zidarji položili tla prvega nadstropja. Zamisel za izgradnjo doma je že stara, v zadnjih letih je pa potreba postala nujnost. Na Opčinah se namreč vedno bolj občuti potrebo po prostoru, kjer bi se lahko odvijale družbene dejavnosti. Vas je že prerasla v pravo mesto, pri čemer občina ni pomislila na tovrstne potrebe prebivalstva. Kako bi, če ni pomislili niti na ceste, razsvetljavo ali greznice! Prosvetni dom je zaseden do zadnjega kotička, v sezoni je treba za uporabo dvorane zaprositi kaka dva meseca prej».

Torej je bil dom zamišljen za potrebe vseh, ne le partijske sekcije.

Za sekcijo smo nujno potrebovali skladišče, da bi lahko shranili potrebščine za praznike, in sobo za sestanke. V novem domu bo pa poleg teh prostorov še dvorana za kakih 50 sedež in manjša dvoronica. Tudi v skladišču bomo lahko nudili prostor raznim društvom ali organizacijam, da pospravijo svoje stvari. Dvorani, ki bosta zgrajeni v skladu z novimi zakoni o varnosti, bosta pa lahko služili za najrazličnejše dejavnosti. Že v starem sedežu smo gostili razne tečaje. Tu se bo lahko poleg tečajev, recimo slovenščine, ruščine, šivanja, kot smo jih že imeli, lahko priredilo na primer dejavnosti mladinskega krožka in sploh javne shode. Za sedež je že zainteresirana tudi Zveza upokojencev.

Sedaj preidimo na najbolj bolečo točko, finančna sredstva. Po načrtu naj bi že letos dokončali zidarska dela.

Za ta prvi del je predviden strošek 95 milijonov. Iz preteklih let smo prihranili približno polovico te vsote, z velikim zadovoljstvom pa lahko povem, da smo s prvo nabirko za dom med člani partije z Opčin in od Banov nabrali še dodatnih 15 milijonov. In doslej se je oglasila le dobra četrtnina članov. Avgusta imamo kot običajno praznik tiska, ki bo letos od 18. do 20. in od katerega bo, upajmo, tudi nekaj priteklo. Toda vsak, ki si je gradil hišo, ve, da so zidarska dela le nekako polovica skupnega stroška. Glede na to, da bo dom na razpolago naprednim organizacijam, pa pričakujemo, da se bodo tudi ostali sovaščani oglasili in nam priskočili na po-

moč. Glede tega smo optimisti in mislimo, da bomo lahko dokončali vsa dela nekako do prihodnjega poletja. Menda ne gre posebej poudariti, da nimamo nobene podpore od javnih ustanov ali

od osrednje partijske organizacije, ki je sama v finančni stiski. Dobrodošle bodo tudi zamisli za pobude, s katerimi bi lahko zbrali potrebna sredstva, in seveda pomoč pri izvedbi.

200 let po francoski revoluciji

Kje so svoboda, enakost, bratstvo?

Francoska revolucija, so nas učili in še verjamemo, je pomenila konec, ali vsaj začetek konca, absolutne oblasti kraljev, začetek demokracije. Da bi ne zamudili vlaka smo jo komunisti začeli proslavljati že lani, na vsedržavnem festivalu Unità. Čeprav je šlo za meščansko revolucijo, je zagovarjala načela, ki so, skoraj bi rekla, sveta, tudi za nas. Ali še najbolj za nas?

Ko sem gledala prenose fantastičnih proslav, ki so jih imeli te dni v Parizu, mi je zelo manjkalo tistih besed, ki za nas pomenijo svobodo, enakost, bratstvo. Da mi je bila ta obletnica zelo blizu priča tudi dejstvo, da sem se odpravila v Pariz. Tudi tu nisem našla pričevanj o teh svetlih idealih. Zastave, na novo pozlačeni kupole in kipi, očiščen Napoleonov slavolok, nove, megalomanske zgradbe, toda v najboljšem stilu ne revolucije, ne revežev, temveč kraljev. Iz Pariza so že v preteklem stoletju zbrisali sledove revolucije, z zgradnjo velikih bulevarjev so podrli četrti, kjer so živeli. Ne skrivam, da me je stvar razočarala. Vsaj ob obletnici, vsaj za videz bi se jih lahko spomnili.

Proslava francoske revolucije je potekala v stilu kraljev, veličanstveno in potratno. Združena je bila ne s skrbjo za najrevnejše, katere je sicer vlada povabila, temveč z zasedanjem najbogatejših, z vrhom sedmerice. Načrt Mitteranda je bil sicer, da na zasedanju odobrijo njegov načrt, po katerem bi odslej prihajalo tudi do vrhunskih sre-

čanij najbogatejših z nerazvitimi. Toda to mu je spodletelo. Bush je predlog zavrnil. Tako so prisotni predstavniki najbolj zadolženih držav ostali ob strani. V nekaj stavkih je Mitterand izrazil svoje razočaranje. Neenakost (!) je največje zlo našega časa. Nesramno je, kako se denar preliva iz najrevnejših držav v bogate. Pozornost tisočih dopisnikov je ostala osredotočena na blišč proslav in težke, nerazumljive besede sedmih. «Allocazione ordinaria di diritti speciali di prelievo», izraz iz predloga našega De Mite za reševanje problema prezadolženih, niti ne skušam prevajati, besedo allocazione sem namreč našla le v Zingarelliju, kjer jo opredeljujejo kot vnaprej določen znesek za nagrado pri konjskih stavah. Iz teh besed se je pa vseeno nekaj stvari jasno razumelo. Da morajo nerazviti sprejeti navodila Mednarodnega denarnega sklada, kar pomeni, da morajo delati za izvoz, stisniti pasove, odsloviti odvečno delovno silo, sprejeti nova posojila, da lahko vrnejo sedanja. Da ni govora o črtanju dolgov. Bratstvo? Da ne nameravajo ogroziti stikov s Kitajsko, saj so izključili nove sankcije. Svoboda? Ni zadosten razlog, da bi se odrekli bogatenju na ogromnem kitajskem tržišču.

Proslava francoske revolucije je bila kvečjemu nov dokaz, da je revolucija bila le kratkotrajna zmaga nad posamezniki in da je boj za uveljavitev njenih načel še daleč od zmage.

Od Milj do Roviga

Naše Delo je lansko leto objavilo intervju s tovarišem slovenskega rodu, ki živi v Rovigu, in redno, navdušeno in zvesto bere naš časopis: Andrejem Benčičem, trdnim komunistom, doslednim političnim delavcem.

Bogato politično življenje našega tovariša je torej našim pozornim bralcem že delno znano.

O tem življenju pa sedaj podrobneje priča avtobiografska knjiga «Iz Milj do Roviga» («Da Trieste a Rovigo - un uomo della terza internazionale» v izdaji založbe ARCINOVA), ki jo je tovariš Benčič napisal in ki je v Rovigu samem doživela velik uspeh.

Zakaj «iz Milj»? Zato ker se je naš tovariš rodil ravno v Miljah. Mama mu je sicer bila Brkinka, doma iz Slop, očetova družina je pa izhajala iz Tubljev, vasi, ki stoji nekako na meji med slovensko in hrvaško Istro.

V Tublje, na dom očetove matere, se ju tudi mali Andrej kmalu s starši preselil in je tam prebil večji del svoje mladosti.

V knjigi tovariš Benčič zelo natančno opisuje preprosto življenje sredi Tubeljcev, na vasi, ki je v njegovem spominu pustila res močno sled: grozote prve svetovne vojne, v kateri je padel tudi njegov oče; nastop epidemije gripe, ki mu je odnesla mamo; težave, s katerimi so se morali soočiti Andrej, njegova mlajša sestra in bratec ter stara očetova mati, ko so ostali sami.

Iz knjige se razbere, da je bil Andreju prvi politični učitelj oče, ki je bil že v Miljah aktiven v delavskih bojih in v socialističnem gibanju. Po očetovi smrti pa je na njegovo politično vzgojo moč-

no vplival neki kmet iz Tubljev, po imenu Sever.

Mladi Andrej se je z njim dolgo pogovarjal, prebiral je knjige, ki mu jih je Sever posojal, pozorno je poslušal njegovo pripovedovanje o oktobrski revoluciji in drugih dogodkih. Postopoma se je gradila njegova razredna zavest, kmalu je postal aktiven komunist in antifašist in to v dobi krutega fašističnega razgrajanja. Pri devetnajstem letu starosti mu je že bila policija za petami in je moral zbežati v Jugoslavijo.

Tam je dobil zaposlitev pri nekem žagarskem podjetju v Spodnjem Logatcu in se takoj vključil v sindikalno in politično življenje, v oblikah, ki so jih takratne razmere polilegalnega udejstvovanja dopuščale. V tisti dobi se je posvetil tudi samoizobraževanju, da bi postal kos nalogam, ki mu jih je nalagala že sama pripadnost komunističnemu gibanju. Z drugimi tovariši, predvsem z nekim tovarišem Župančičem, čevljarjem po poklicu, pripoveduje Andrej, so ustanovili neke vrste politično-kulturno in sindikalno središče za delavce in kmete okoliša. Istočasno so si prizadevali, da bi okrepili tajno partijsko organizacijo.

Toda nekega dne, v teku ilegalnega sestanka v nekem gozdčiču, so pridrveli orožniki, pretepli prisotne in jih aretirali. Med njimi je bil tovariš Benčič. Šlo je za izdajo.

Tako ob aretaciji kot na procesu, je bilo Benčičevo zadržanje zelo pogumno in zgledno. Obsojen je bil na šest let zapor, ki jih je v glavnem prebil v Sremski Mitrovici.

Seveda tovariš Andrej ni miroval ni-

ti v zaporu in se je opredeljeval za izboljšanje položaja zapornikov in za priznanje statusa političnih preganjancev, ki so jih imeli za navadne zločince. Da bi to dosegli, so se posluževali celo gladovne stavke. Zanimivo je, da so zmagali. Dosegli so priznanje in nekaj olajšav. To jim je omogočilo nadaljevanje političnega dela tudi v zaporu in predvsem skupinski študij politične ekonomije in drugih predmetov. Študij je bil brez dvoma na visoki ravni, saj so bili v Sremski Mitrovici takrat s tovarišem Benčičem tudi Zihrl, Tomšič, Veselinov, Hebrang, Ognjen Priza, Moša Pijade, Otokar Keršovani iz Pule in še drugi ugledni komunistični borci.

Andrej pripisuje tovarišu Pijadi veliko vlogo v kadrovski izobrazbi politične skupine pripornikov in sploh v razpravah o političnem položaju. Zavoljo teh kvalitetnih soočanj, ko so jetniki končali dolga leta zapor, so bili dobro podkovani in odločni nadaljevati ilegalno dejavnost.

Ko je Andrej končal svoja leta zopora, bi sicer mogel ostati v Jugoslaviji, vendar bi se bil moral odpovedati pripadnosti komunističnemu gibanju. Tega pa Andrej ne bi storil za nobeno ceno. Zato so ga orožniki pospremili na mejo in izročili italijanski fašistični policiji.

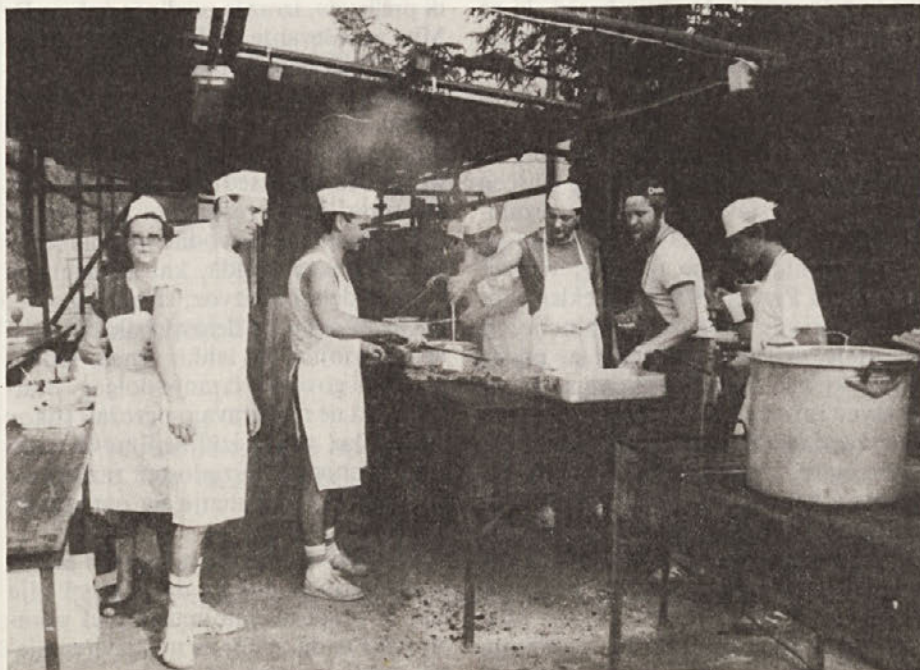
Tako je po šestih letih Sremske Mitrovice z liscami okrog pesti tov. Benčič prestopil prag Koronejskih zaporov v Trstu. Od tod je pa kmalu odšel, ker je nastopila pomilostitev potem, ko je italijanska princesa porodila.

Ko je izstopil iz zopora pa ni mogel na prostost: čakal ga je policist, ki ga je posremil v Bologno, da bi odslužil vojaščino, čeprav v «posebnem stanju», se pravi brez orožja, ker, očitno, ni bil zaupanja vreden! Sicer mu je to bilo vsi pripoveduje.

Tudi v Bologni je tovariš Andrej takoj poiskal in našel stike z antifašisti.

Po padcu fašistične Italije so se vsi vojaki in častniki njegove vojašnice opredelili za odpornišтво in zbežali pred nacističnimi okupatorji.

Andrej je ostal v Bologni, se preselil k neki tamkajšnji družini in si našel zaposlitev, da bi se preživljal. Vendar je svoje glavne napore posvetil odporništvu. V njegovi knjigi to izbiro obširno opisuje. Med drugim opisuje zelo hud dogodek, ki so mu je pripetel, ko so ga nacisti ustavili na cesti in pognali v skupino kakih dvesto ali tristo ljudi, ki se čakali na umrtitev za represalijo na umor treh nemških vojakov. Tik pred začetkom pokola se je pa pojavil neki častnik z ukazom, naj ne bi streljali na aretirance, temveč naj bi jih pospremili

Tudi na prazniku tiska na Proseku so se kuharji, kot povsod, zelo lepo odrezali.

Sekcija KPI «Josip Verginella» iz Križa se že nekaj časa trudi in si prizadeva za obnovitev vaškega Ljudskega doma, ki je potreben nekaterih nujnih popravil za njegovo prilagoditev novim varnostnim predpisom. Dvorana Ljudskega doma, ki sodi med največje na Krasu, je trenutno neuporabna, kar povzroča hude težave sekcijskemu delovanju ter splošnemu kulturnemu in družbenemu življenju v Križu.

V ta namen smo tudi letos dali pobudo za NAGRADNO ŽREBANJE, KATEREGA ČISTI DOBIČEK BOMO NAMENILI OBNOVI LJUDSKEGA DOMA. Žrebanje bo 15. avgusta na prazniku komunističnega tiska v Nabrežini, na katerem bo sodelovala tudi naša sekcija. Posamezna srečka stane tisoč lir, prva nagrada pa je potovanje za dve osebi v Pariz. Srečke lahko kupite v kriškem Ljudskem domu, na razpolago pa so tudi na vseh festivalih našega tiska v tržaški pokrajini.

Hvala za sodelovanje.

Sekcija KPI J. Verginella

v neko zbirališče, od koder bi jih, kasneje, odpeljali na prisilno delo v Nemčijo.

Tudi Andreju je očitno pretela nevarnost odhoda v Nemčijo. Vendar, tovariši, s katerimi je ilegalno sodeloval, so ga z organizirano akcijo rešili. Tako je Andrej neutrudno nadaljeval svoje politično delo do prihoda zavezniških čet v Bologno, 21 aprila 1945.

Peto poglavje Benčičeve knjige je posvečeno povojni zgradnji in predvsem partiji.

Benič je vse svoje povojne napore posvetil komunistični partiji. Najprej je deloval v Bologni, na to ga je osrednje partijsko vodstvo zaprosilo, da bi se preselil v Bocen in da bi tamkajšnji partijski organizaciji pomagal iz težav. Na to so ga namenili v Padovo, kasneje pa v Chioggio.

Avtor knjige podrobno opisuje velike težave, ki jih je imel v Bocnu z nekaterimi tovariši; kampanjo, ki so jo proti njemu sprožili v Camposanpiero pri Padovi, kjer ga je skupina kmetov pod vodstvom poslanca Bettiola (KD), napadla na nekem shodu, češ je «titovec» (gre opozoriti, da je to bilo v dobi pred kominformom); razčlenjeno delo in težave v Chioggi, ter preganjanja, ki jih je doživel v tem mestu po resoluciji kominforma. V tem mestu je sicer Andrej končno doživel tudi veseli dogodek, saj se je oženil z neko mlado vdovo, ki so ji nacisti leta 1944 umorili moža in je ostala sama z malo deklico.

Končno pripoveduje avtor kako se je nato po zaslugi tovariša Zanelle preselil v Rovigo, kjer še danes biva in vneto deluje za partijo, za naše gibanje, kjer je razdal na tisoče izvodov Unità, kjer tako rad bere naše Delo!

Knjigo zaključujeta razmišljanje o dvajsetem kongresu KPSZ in srečanje s tovarišem Popitom v Ljubljani.

Tovariš Benič prikazuje svoje življenje zelo preprosto, natančno in pristrčno. Podrobno opisuje srečanja z uglednimi komunističnimi voditelji.

Iz njegovega pripovedovanja izhaja zelo jasna ljubezen do rojstnega kraja, do vseh ki so mu bili blizu in so mu po-

magali v hudih časih; do onih, ki so mu bili politični in življenjski učitelji, do vseh ljudi.

Zelo jasno izhaja iz knjige njegov internacionalistični čut in strasno hotenje po pravičnosti.

Tudi sta zelo očitna v knjigi njegova velika skromnost in njegovo veliko, dobro srce.

Vendar, kar najbolj izrazito prihaja na dan, je brez dvoma njegova neomajna ljubezen do partije, njegov ponos, da je komunist, njegova globoka partijska zavest.

Bralcem se oproščamo zaradi daljšega premora v izhajanju našega časopisa, ki ga moramo pripisati deloma prezaposlenosti naših sodelavcev, deloma pa tehničnim težavam. S to številko odhaja uredništvo kot vsako leto na dopust. Meseca avgusta je namreč tiskarna zaprta.

Bralcem želimo prijetne počitnice!

Biti komunist, je po Beniču biti drugačen. Biti drugačen je zanj - biti človeški.

Zato je znal preboleti vse težave, zato je pogumno premostil vse tegobe, vse napade, vse nepravilnosti in diskriminacije. Zato je prenesel batine in dolga leta zapora. Zato je znal gledati smrt, ki mu je bila dvakrat pred očmi, tako junaško.

Jelka Gerbec

Kot dopolnilo objavljamo čestitko, ki jo te Tovarišu Beniču ob iridu knjige poslala senatorka Giglia Tedesco.

Dragi tovariš Benič,

želim Ti še enkrat čestitati za knjigo, ki sem jo prebrala z veliko pozornostjo. Knjiga vzbuja občudovanje ne samo zaradi trdega in junaškega življenja, o katerem v njej pripoveduješ, temveč tudi zaradi umirjenosti in moči, s katerima odkritosrčno opisuješ tudi najbolj kočljive trenutke, brez sovraštva, a tudi brez prizanašanja. To je pravilno, vendar ni lahko.

Prebrala sem vrsto izrazov, ki vsebujejo globoke resnice in so istočasno visoko poetični: «koliko stvari utegne prenesti človekovo srce»; «partija ni last nikogar»; «aretacija odkrije vsakogar»; «vkljenjen z dvignjeno glavo». Hotela sem jih naštetil le nekaj, ki so mi ostali posebno v spominu. Naj dodam, da knjiga priča (imaš prav), da Anatole France greši glede pesimizma ljudi. Človeška bitja morajo izsrkati dobro iz slabega, ne samo razlikovati dobro od slabega. To si ti znal uresničiti. To, mi verjame, vzbuja občudovanje, kakor ga vzbuja trpljenje, ki si mu znal «s slovenskim ponosom» kljubovati.

Zavedam se, da pišem stvari, ki jih dobro poznaš... Tvegam odvečnost, vendar želela sem Ti izpričati čustva bralke, ki ni odtujena, ki ti je blizu, a ki je vseeno presenečena.

Naj dodam še zahvalo, za to kar nam tvoja knjiga posreduje ne samo glede poznavanja, temveč tudi glede razmišljanja.

Želim Te obvestiti, da smo glede pravice do slovenskega priimka predstavili v Senatu poseben zakonski osnutek.

Tudi želim dodati, da spoštovanje in ljubezen do narave spremljata v Tvoji knjigi ljubezen do človeških bitij in se z njo spajata. Tudi to prehitava dogodek: bodočnost ima antično srce, pravi neki naslov Carla Levija.

Spominjam se Te prijateljsko in upam, da bom kdaj imela priliko, da se srečam s Teboj.

S pristrčnimi pozdravi.

Prosim, da mi lepo pozdraviš vse tovariše.

Giglia Tedesco

Festival Komunističnega tiska 18. 19. in 20. Avgusta na Opčinah Prosvetni dom

V petek 18. Avgusta ob 20.30 okrogla miza o drogi

V soboto ob 20.30 ples z ansamblom Lojze Furlan

V nedeljo ob 18. uri nastop Godbe S. Barbara, ob 20.30 ples z ansamblom Lojze Furlan

ŽENSKÉ IN VODILNA MESTA

Jože Smole »Moška« merila

Socialistična zveza je, kot je najbrž splošno znano, »žensko vprašanje« vključila v svojo aktivno politiko in ga zastavila kot področje svojega rednega delovanja nekako pred petindvajsetimi leti, ko se je dotlej samostojna organizacija – Antifašistična fronta žensk preobrazila v obliko dela znotraj SZDL. Razlog za to je bilo spoznanje, da se problematika žensk prepleta skozi domala vsa področja družbenega življenja, pa naj gre za vprašanja družine, zdravstva ali za politiko izobraževanja, zaposlovanja, novih tehnologij pa vse do zakonodaje in političnega sistema.

Odločitev je vodil razmislek, da je najbolj normalno, pa tudi najbolj smotno in zatoj učinkovito, če se vprašanja, ki se nanašajo na ženski del prebivalstva, spremljajo in rešujejo znotraj ustreznih vsebinskih sklopov, namesto da se zapirajo v nekakšen umetni geto. Tako je z velikim uspehom daleč prek svojih meja delovala že dotedanja organizacija žensk. Takrat smo pričakovali, da bo prehod na takšen način dela samodejen in da je zanj dovolj že spoznanje o ženskem vprašanju kot nezamenljivi sestavini najširše problematike družbenega razvoja in vseh njenih ključnih razsežnosti. Toda pokazalo se je, da ni tako.

Naš svet za družbeni položaj žensk ostaja v glavnem prepuščen samemu sebi in se sam ukvarja s celotnim razponom izrazito mnogosektorske problematike, namesto da bi bil le pomožna točka za usklajevanje vseh raznolikih relevantnih potez v politiki SZDL. Ob tem se, roko na srce, marsikje niti ne ve natančno, čemu je tu in kaj sploh dela. O tem smo se v našem izvršnem odboru že nekajkrat pogovarjali in tudi zdaj, ko se lotevamo prenove naše organizacije, bo treba marsikaj razjasniti in nekatere stvari postaviti na drugačen, nov način.

Kar zadeva našo vsebinsko usmeritev, pa smo, na primer, že v stari statut zapisali, da ljudje in njihove organizacije v SZDL »ustvarjajo in zagotavljajo družbene in politične pogoje za enakopraven družbenoekonomski položaj žensk, za ustrezne delovne pogoje, enake možnosti pri izobraževanju, izbiri poklica, zasedbi delovnih mest, nagrajevanju po delu, za vključevanje žensk v družbenopolitično življenje in njihovo popolnejšo udeležbo v samoupravljanju.« Lahko bi tudi rekli, da imamo tako oceno stanja, ugotovitev, stališč kot tudi usmeritev dovolj in gre le za vprašanje politične volje, da to tudi uresničimo.

Kot je videti, pa te pripravljenosti ni dovolj. Zato je treba sprejemati trdne in obvezujoče sklepe, pa čeprav so morda videti neprimerni za sedanjí čas, ko naj bi človek tekmoval z drugim človekom na podlagi svojega znanja, delavnosti, pripravljenosti za vključevanje v družbeno problematiko. Žal še nismo na tej stopnji.

Zavzemanje za ustrežnejše mesto žensk v družbenem življenju je danes v SZDL neločljivi del široke preobrazbe slovenske družbe, ki je nujna zahteva časa.

V tej preobrazbi bo med drugim treba doseči tudi ustrežnejši delež žensk v družbenem odločanju. V izrazito slabi zastopanosti na mestih, kjer se sprejemajo najpomembnejše družbene odločitve, vidimo eno izmed bistvenih političnih neenakosti pri nas.

Tu ne gre samo za vprašanje človekovih pravic in političnih svoboščin, četudi je že to samo po sebi dovolj pomembno, če želimo postati moderna demokratična družba. Gre za še neko drugo, bistveno stvar.

Ženske so tisti del populacije, katerega specifične potrebe so bile v vseh dosedanjih modelih razvoja potisnjene na rob. Odsotnost žensk kot predstavnic tega dela populacije v političnih in samoupravnih telesih vnaša v družbene odločitve enostranskost, ki krni kvaliteto življenja in razvojne potence

celotne družbe.

Zato je izvršni odbor predsedstva RK SZDL Slovenije ob letošnjem 8. marcu sprejel konkretno usmeritev, da mora biti v vseh organih odločanja na vseh ravneh vsaj 40 odst. žensk.

Zgolj usmeritev seveda ne zadošča, zato jo bomo konkretizirali tudi v okviru volilnega sistema, zlasti pa na splošnih volitvah prihodnje pomlad. Prav bi bilo, da je to tudi pomembno merilo glede skladnosti kandidatnih list z ustavnimi in političnimi opredelitvami. Tej obljubi v prid pa bo treba kaj spremeniti tudi v naši hiši, v procesu naše lastne prenove.

Res pa je še nekaj. Naš način političnega dela in organiziranja smo oblikovali nekako bolj po »moških« merilih, saj se mu mora človek v celoti posvetiti, kar nedvomno posega tudi v družinsko življenje. Premalo usmerjene in predolge seje, z dogovori, ki niso dovolj akcijski in mobilizacijski za posameznika in njegov interes, pogostoma izčrpavajo naše sile. Morda bi lahko tudi z boljšim političnim delom pritegniti več žensk! Ne bi smeli pozabiti, da vključevanje žensk v organe odločanja ni le »lepotni popravek«, temveč da gre za pravico, da odločajo tudi o našem skupnem življenju – torej tudi o uporabi njihovega ustvarjenega dohodka, ki ga vlagamo v našo skupnost.

Lev Kreft

Splošno demokratično vprašanje

Zastopnost žensk v skupščinskih in izvršnih političnih telesih je nujna sestavina nove političnosti. Najvišji domet klasične politične emancipacije je bila ženska volilna pravica, najvišji domet socialistične emancipacije je bilo postavljanje ženske v položaj delavke. Sodobna politična demokracija mora začeti pri povsem pragmatičnih rešitvah in med njimi je na prvem mestu zagotavljanje politične participacije z obveznim odstotkom. V kandidiranju za volitve v naslednjem letu je treba sprejeti dogovor oziroma ukrep, ki bo ta odstotek omogočil. Če bo zastopnost žensk v vodilnih družbenih in državnih telesih postala kompetitivni in prestižni moment v političnem boju, se bo izboljšala tudi navzočnost žensk v vrhovih novih političnih skupin in zvez.

Kvalitativni napredek bi bil, če bi se nove

in stare politične skupine uspele sredi snovanja različnih nacionalno-budniških programov svetovnozgodovinskega dometa dogovoriti tudi za izdelavo kataloga kandidatke za vodilna politična mesta in funkcije in za vodilna mesta v drugih družbenih sferah.

Osebnostno menim, da vprašanja politične participacije žensk ne smemo več obravnavati sredi celotnega polja t. i. ženskega vprašanja, kjer se vprašanje družine, otrok, spolnosti, socialnih dodatkov ipd. povezuje s čisto političnim odstotkom zastopnosti. **Politična participacija žensk je posebno, splošno demokratično vprašanje, ki ni namenjeno predvsem reševanju ženskega vprašanja, ampak zagotovitvi ustrezne zastopnosti državljanov in državljanek.** Zato je treba tudi preprečiti, da bi v politiki ženske zasedale, tako kot v patriarhalnem družbenem življenju, predvsem 'ženske' resorje.

Dimitrij Rupel

Odgovornost žensk samih

Če sem prav razumel vaše vabilo oz. vprašanje, se pritožujete glede šibke zastopnosti žensk na vodilnih in še posebej na političnih položajih. Malo žensk naj bi imeli tudi pri Slovenski demokratični zvezi.

Mislím, da vaše predpostavke niso povsem točne. Niti ne drži, da bi bile ženske

zelo slabo zastopane v slovenskem družbenem življenju, niti to ni čisto res pri SDZ. **Danes imajo ženske kar pomembno besedo v slovenskih medijih, v slovenskem sodstvu in zdravstvu, v slovenski upravi... Mislím, da so kar pomembno navzoče na univerzi, vsaj na FSPN, kjer sem zaposlen.** V okoljih,

kjer se udeležujem, imajo ženske kar važne položaje. Mislím, recimo, na ženske urednice pri Novi reviji.

SDZ ima nekaj žensk v vodstvu in, če smem napovedovati, jih bo po kongresu še več. Trenutno so naše vodilne političarke Draga Ahačič, Alenka Puhar, Maja Polak, Neva Česnik... Naš časopis Demokracija ima odgovorno urednico, precej ženskih imen najdem na seznamih naših področnih odborov...

Seveda vam ne morem ugovarjati, ko pravite, naj bi bile ženske zastopane »enakovredneje«, in ko sprašujete, zakaj nimamo predsednice. Verjemite mi, da bi ji rad prepuštil svoje mesto in menim, da bi enako storil še kdo. Vendar bi si morali zastaviti še neko vprašanje: zakaj naj bi moški skrbeli za enakovrednejšo zastopnost žensk? Ali ni takšna zastopnost predvsem odgovornost žensk samih? Zakaj se ne združijo in ustanovijo nove politične zveze? Zakaj same ne sežejo po predsedniških stolčkih, če jim je do njih? S tem, da sprašujete po odgovornosti in s tem da zbužate slabo vest – glede neenakopravnosti žensk – pri moških, na neki način vztrajate pri ženski podrejenosti.

Posebna usmerjenost žensk v določene poklice (recimo umetniške, akademske, novinarske, zdravniške, pravniške...) in njihovo (očitno) manjše zanimanje za vodilne (npr. alternativske politične) položaje je po eni strani posledica patriarhalne tradicije, ki ne pesti le Slovencev, ampak še mnoge druge narode. Po drugi strani pa so ženske omejene tudi z nekaterimi posebnostmi, ki niso zgolj politične, ampak biološke narave.

Če ne zamerite, bom izrekel pregrešno misel, da si družbeno delitev dela predstavljam tudi kot spolno delitev dela, nisem namreč prepričan, da nam (ženskam in moškim!) koristijo zamenjave, ki jih zahtevajo radikalne feministke, in ki bi jih kratko povzel z geslom, naj ženske opravljajo »moške«, moški pa »ženske« poklice. S tem bi nastala zmešnjava, ki bi bila podobna tisti, ki jo je povzročila kulturna revolucija v 70. letih. Takrat so, recimo, zahtevali, naj bi postali prav vsi »kulturni ustvarjalci«, s tem pa se je odprl prostor za stremuhe in šarlatane. Sam, recimo, nasprotujem ideji, naj bi ženske služile vojaški rok!

Torej nisem za enakost, ampak za enakovrnost. Pri poklicnem in strokovnem delu so pomembne individualne sposobnosti, ne pa selekcijski »ključci«. V teh zadevah ne bi smelo biti odločilno niti članstvo v partiji niti članstvo v nekem spolnem, generacijskem, nacionalnem ali kakšnem drugačnem kolektivu.

Politično predstavništvo je nekaj drugega. Če se imajo ženske za zapostavljen »sloj«, si morajo ustvariti ženske organizacije, »skupine pritiska«, lobije itn. Ob tej logični misli si je treba zastaviti le vprašanje, zakaj je feminizem danes v svetu v nazadovanju, in zakaj skoraj nikjer ne poznajo ženskih sindikatov, ženskih strank, ženskega doma v parlamentu itn. **Kolikor ženske mislijo, da potrebujejo večji politični vpliv, se morajo organizirati kot posebna »interesna« skupnost.**

V politiki smo in moramo biti – tako se mi zdi – bolj zaskrbljeni zaradi razlik, ki ne izhajajo iz biologije. Pomembnejša od razlike med moškim in žensko se mi zdi razlika med nadrejenim in zapostavljenim človekom, pa naj bo nadrejeni (oz. zapostavljeni) moški ali ženska.

V Bazovici je bil letos prvič praznik združevanja, pri katerem so sodelovala razna slovenska in italijanska društva. Na sliki mladinski extempore.

Daša Bole-Kosmač

Glasnost in vztrajnost

Današnje žensko kar zasipajo z nauki o tem, kakšno naj bo njeno mesto v družbi. **Eni pravijo:** ti si ženska, tebi gre skrb za dom, otroke in družino, v druge posle se ne sili, to delajo samo mošče. **Spet drugi** vidijo v njenem sodelovanju v t. i. javnih zadevah – v gospodarstvu in politiki – edini model ženske emancipacije in v tem pretiravajo do te mere, da sleherni, prav sleherni žensko, ki se odloči ostati doma, proglašajo za zaostalo tutko. V boljšem primeru se sicer upošteva oboje – prispevek žensk na javnem področju in v življenju družine – vendar se kot težišče njihove družbene vloge, kot »tisto pravo« spet poudarja bodisi javno delo bodisi intimni svet doma.

Sami modeli, sami recepti, kaj idealna ženska mora, česa ne sme.

Jaz pa mislim, da bi bilo pravo, človeka vredno življenje šele tisto, ki bi sleherniku, tudi ženski, omogočalo, da si izbere življenjsko pot v skladu s svojimi nagnjenji, talentom, interesi. Položaj, ko so možnosti posameznikove izbire celo pri nas v veliki meri določene že ob rojstvu, z njegovim spolom (pri tem ne mislim na biološke omejitve, to je, vlogo v rojevanju otrok, ampak na ves družbeni in ideološki balast, ki se je zbral okrog tega) ne sodi v naš čas. Predestinacija v 20. stoletju? Predestinacija v družbi, ki ji je toliko do človekovih pravic in svobod, do svobode, razvoja in polne vrednosti posameznika?

Ženski smo dali formalno enakopravnost na vseh področjih in to enakopravnost ji še nekako uspeva uresničevati, dokler je sama, dokler nima družine. »Predestinacija« se zanjo začne uveljavljati v trenutku, ko že ima otroke, bi pa hotela hkrati delati v visoko zahtevnem poklicu, za katerega se je šolala, h kateremu jo žene želja po ustvarjanju, po potrjevanju same sebe še kje drugje kot doma. Tu se začenja njena razpetost med poklicem in domom in njeno nezadovoljstvo, ker ji v današnjih časih poklicnega uveljavljanja, ob današnjih možnostih za zadovoljevanje potreb družine in ob prevladujoči delitvi dela med spoloma preostane le, da eno podredi drugemu – poklic družini ali družino poklicu. **Ustvarjalni poklic ali družina sta zanjo (razen redkih posameznic z izjemno energijo in nemara tudi srečo, npr. babico, ki skrbi za otroke) v bistvu izključni se alternativni: ali eno ali drugo. Zakaj ne eno in drugo?**

Rešitev vidim v taki organizaciji družbenega življenja, ki bo v njej mogoče zahteve poklica, političnega udejstvovanja, družine in osebne rasti med seboj usklajevati tako, da jih bo slehernik lahko uresničeval enakopravno, ne da bi moral ene žrtvovati ali podrediti drugim. To pa zahteva takšno razvojno strategijo, ki bo začela tudi potrebe t. i. človekovega zasebnega življenja (rojevanje otrok, družina, gosposinjstvo, potrebe po rekreaciji, samouresničevanju itn.)

obravnavati kot najpomembnejšega vprašanja, enakovredna zadevam ekonomije in politike.

Napredek je zame v povečevanju možnosti izbire, da bi se lahko ljudje vse svobodneje odločali za šest otrok, enega ali nobenega, za opravljanje gospodinjstvih del s pomočjo servisa ali v lastno veselje, za varstvo otroka v vrtcu ali v majhni skupini dopoldne, popoldne, zvečer ali čez noč, za poln ali skrajšan delovni čas, za poklic znanstvenice (znanstvenika) ali gospodinje (gospodinjca). S tem bi nedvomno pridobili vsi, ne le ženske!

Vsi vemo, da ženska, ki je zaposlena – in v Sloveniji so zaposlene domala vse – opravlja dve službi, tisto »pravo« in tisto doma. Vse dokler bo tako, so pozivi ženskam, naj vendar nehajo tarnati in posežejo po zahtevnih poklicih in odgovornih političnih mestih, saj vendar imajo enake pravice kot moški, farizejstvo.

Uveljavljati se v visoko strokovnem, ustvarjalnem poklicu ali politiki pomeni tekmovali v kvaliteti, znanju, intuiciji. Enaki pogoji tekmovalja za neenake pa niso enakopravnost. Če nekoliko karikiram, so prav takšna enakopravnost, kot je enakopravnost dveh tekmecev v teku, od katerih ima eden na nogi utež, ali enakopravnost podhranjenega suha, ki mu dovolimo pod enakimi pogoji v ring z boksarjem težke kategorije.

Enakopravna bosta šele tedaj, ko bomo prvemu sneli utež, drugemu pa omogočili normalno prehrano in trening. Žensko pa je treba z ustrežno organizacijo družbenega življenja (ki ji ne bo kratila možnosti svobodne izbire) rešiti dvojnega »šihata« v času, ko je minilo več kot sto let od takrat, ko je Marx formuliral znano zahtevo po delitvi človekovega dneva na osem ur dela, osem ur prostega časa in osem ur počitka. **Tega ji seve ne bo podaril nihče, če sama ne bo dovolj glasna in vztrajna.**

Marjan Podobnik

Jokanje ne pomaga

Vvprašanje »manjvrednosti« žensk, kakor ga postavljate, seveda ni omejeno na našo družbo, je pa normalno, da naš samoupravni socializem, ki je tudi na mnogih drugih področjih povsem pogorel, ni uspel rešiti tega vprašanja. Vaš sklep, da tudi pri nas živimo po meri moških, če sklepamo po zastopanosti na vodilnih funkcijah, popolnoma drži. Vprašal pa bi se, zakaj je tako. **Vloga materinstva, vzgojiteljstva in gosposinjstva je absolutno podcenjena in to je po mojem glavni razlog za neenakovreden položaj žensk, tu ga je treba začeti reševati.** Kako naj mati, ki je hkrati še vzgojiteljica in gospodinja, pa ji vse te tri vloge niso priznane vsaj kot enakovredne povprečni moški poklic, kandidira za odgovorno politično (ali gospodarsko) funkcijo?

Če opišem primer naše zveze v povezavi s kmečkim stanom, ki je sicer specifičen, po svoje pa iz njega izhajajo vsi drugi sloji. V Zvezi slovenske kmečke mladine, ki v največji meri združuje mlade, ki so ostali na kmetiji, dijake srednjih kmetijskih šol in študente kmetijskih fakultet, smo, to si upam trditi, na volitvah upravnega odbora, izvršilnega odbora in predsednika dali enake možnosti vsem. Govoriti o neobremenjenosti pa je v tem primeru seveda relativno, kajti vplivu tradicionalnega gledanja in navad, s katerimi so obremenjeni tako moški kot ženske, mladina pa ni nobena posebna izjema, se seveda nismo mogli izogniti. To je po mojem razlog, da ni bilo nobene kandidatke za predsedniško mesto, predstavljajo pa tretjino v izvršilnem odboru. **Prepričan sem, da**

ŽENSKÉ

položaj, kakršen je, ustreza večini moških pa tudi mnogim ženskam, sicer bi bile pri zahtevah za spremembe glasnejše in vztrajnejše. Mislim, da se podrejenega položaja žensk na tem področju ne da rešiti z jokanjem, pač pa z zavzetim delovanjem. **Za primer bi navedel nekaj žensk, za katere menim, da so prave pionirke ženske enakopravnosti v politiki, in sicer, Vika Potočnik, Mojca Drčar-Murko, Nada Kim in Sonja Lokar.** Da pa tudi te niso prav na vrhu (npr. Murko), je poskrbela njihova (moška) baza, v skladu z izrekom: Če petelin prezgodaj zapoje (npr. o demokraciji...), gre v lonec.

Kaj bom sam naredil za enakovrednejšo zastopanost žensk? Zavzemam se za drugačno – boljše ovrednotenje materinstva, vzgojiteljstva in gosposinjstva. Sicer pa – volil bom ženske z dobrim programom in nastopom. Če pa bo moja naslednica ženskega spola, ji bom prav z veseljem pomagal pri morebitnih začetnih težavah.